

GASTROSKOPIANÄYTTEIDEN HISTOLOGINEN TUTKIMUS Ts-PADGast, 4043

- Tiedustelut:** Tekniset ohjeet: Patologian laboratorio, näytteiden vastaanotto puh. 044-7113482
- Yhteyshenkilöt:** Patologian erikoislääkäri, apulaisylilääkäri Kirsi Hämäläinen (puh.044-7113475, kirsi.m.hamalainen@kuh.fi) ja klinikkaylilääkäri Vesa Kärjä (puh. 044-7113471, vesa.karja@kuh.fi)
- Indikaatio:** Gastroskopiatuskimuksen yhteydessä otettujen ruoansulatuskanavan yläosan biopsianäytteiden (ruokatorvi, mahalaukku (corpus ja antrum) ja pohjukkais-suoli) diagnostiikka. Epäilyt kasvaimista, infektiosta tai tulehduksellisista tautitiloista.
- Lähete:** Sähköinen lähete (Weblab/ Multilab, OHJE-2013-02859)
- Lähetetiedoista tulee ilmetä näyteenottoindikaatio (erityisesti keliakiaepäily) ja kysymyksenasettelu keskeisine kliinisine tietoineen, jotka saattaisivat vaikuttaa patologin tulkintaan. Aina on ilmoitettava, mitä kudosta on lähetetty näytteeksi. Näyteenottokohdat on mainittava läheteessä eriteltyinä purkkikohtaisesti. Lähetetietojen tulee täsmätä lähetettävien näytepurkkien tietoihin. Esitietoihin tulee merkitä myös tieto näytteen mahdollisesta tartuntavaarallisuudesta (esim. hepatiitti, HIV, tuberkuloosi, prionitauti).
- Näyteastia:** Formaliinia sisältävä tiiviskantinen näyteastia (Tarra: Kudonäyte, 10% formalini). Formaliinin tilavuuden on oltava kymmenkertainen näytepalaan verrattuna. Näyteastioita voi noutaa patologian laboratorion näytteiden vastaanotosta.
- Näyte:** Poistettu kudos on asetettava fiksaatiiviin mahdollisimman nopeasti. Eri anatomisista kohdista otetut näytteet ja muutokset (haavauma, kasvain, polyyppi) on eriteltävä omiin purkkeihinsa. Erilliset näyteastiat on merkittävä selvästi lähetetekstiä vastaavaksi. Näyteastiaan on merkittävä potilaan henkilötiedot ja niiden on täsmättävä läheteeseen.

HUOMIOITAVAA!

Erietyisesti keliakiaepäilyssä on tärkeää ottaa tarvittavat, suositusten (Käypä hoito: 4 biopsiaa) mukaiset biopsiat (duodenum ja mahdollinen bulbuspala) omiin purkkeihinsa.

Näytteen säilytys ja kuljetus: Formaliinifiksoidut näytteet säilytetään ja toimitetaan patologian laboratorion näytteiden vastaanottoon huoneenlämpötilassa.

Menetelmä: Laboratoriohoitaja käynnistää pienet kudospalat ohjeistuksen mukaisesti. Näytteestä valmistetaan parafiinileikkeet. Kudonleikkeiden värjäysvalikoimaan kuuluu perusvärjäys (hematoksyliini-eosiini) ja erikoisvärjäyksiä (Alcian Blue-PAS, Giemsa) että erikoistutkimuksia (immunohistokemia, genetiikka) patologin harkinnan mukaan, tapauskohtaisesti. Värjätty leikkeet tutkitaan mikroskoopilla. Menetelmä on akkreditoitu (FINAS, T343, SFS-EN ISO 15189:2013).

Tulkinta: Patologian erikoislääkäri tai vastuuhenkilön valtuuttama erikoistuva lääkäri antaa mikroskooppitutkimuksen perusteella lausunnon, johon kuuluu patologisanatomisen diagnoosi (PAD) tekstiosana. Tulkinnassa otetaan kantaa mm. ruokatorven erilaisiin tulehduksellisiin tiloihin ja mahdollisiin syövän esiasteisiin, mahalaukun atrofiaan, gastriittiin ja metaplasiaan, ohutsuolen alkuosassa erityisesti villusrakenteisiin (keliakia).

Gastriittimuutoksiin voidaan liittää Sydney luokitus:

- ✓ Tulehdusintensiteetti: 0 – 3+
- ✓ Tulehdusaktiiviteetti: 0 – 3+
- ✓ Atrofia: 0 – 3+
- ✓ Suolimetaplasia: 0 – 3+
- ✓ Helikobakteerit: 0 – 3+

Myös läheteessä esitettyihin spesifeihin kysymyksenasetteluihin vastataan.
Osa tutkimuksen lausunnoista voidaan tehdä alihankintalaboratoriossa.

Virhelähteet: Tulkinnan luotettavuutta voi heikentää biopsioiden niukkuus (koko ja lukumäärä), edustavuus ja mahdolliset morfologiset artefaktit (puristuminen, venyntyminen) sekä väärä valuorientaatio (keliakia).

Tekotiheys: ma-pe

Tulos valmiina: 7 arkipäivän kuluessa näytteen saapumisesta (80%). Kiireellisenä pyydetty näytteet pyritään vastaamaan nopeammin. Tuloksen valmistumiseen vaikuttaa myös erikoistutkimuksien käytön tarve.

Laatija, pvä: Kirsi Hämäläinen, Satu Remes, 21.8.2020

Hyväksyjä, pvä: Vesa Kärjä, 24.8.2020

Päivitetty, pvä: Vesa Kärjä, Satu Remes, Kirsi Hämäläinen 14.1.2022

Akkreditoituun pätevyysalueeseen sisältyvä toiminta on nähtävissä verkkosivuilta:
www.finas.fi - Akkreditoidut toimijat - T343.